

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj XXI. tečaj; prosimo torej dosedanje p. n. prijatelje in naročnike „Slov. Gospodarja“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času.

List stane za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta pa 80 kr. Naročnina pošlje se najlepše po poštnih nakaznicah in vzprejema jo „upravništvo Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila koroške ulice št. 5.

Kdor je bil že dosehmal naročnik „Slov. Gosp.“, olajša močno upravništvu delo, če prilepi staro addresso ali vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove adrese, pripiše svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravništvo „Slov. Gospodarja.“

Potreba nove postave.

Prihodnji dnevi, kar jih še doživimo v mesecu decembru, veljajo dež. zborom. S cesarskim pismom z dne 28. novembra sklicani so vsi dne 9. decembra v zborovanje. Nekaterih ne čaka veliko delo in bode torej njih večina ž njim že tje do božiča pri kraju. Dvoje, troje pa jih se še utegne tudi po novem letu sniti, da reši svoje delo.

Naš dež. zbor v Gradcu skonča skorej gotovo svoje delo do božiča. Doslej ni seznaniti, da dobi posebnih, imenitnih reči v delo. Zato pa se nam dozdeva, da bi ne bilo krivo, ako naši poslanci predložijo dež. zboru načrt ali vsaj misel nove pa potrebne postave.

Vcenjevanje zemljišč — tisto, ki se je lani blizu po vsem Štajarju dognalo, razkrilo nam je marsikaj, kar še čaka ugodnega uravnjanja. Tako niso vedeli, kam bi djali ali komu bi v posest pripisali pašnike ali po nekaterih krajih tudi lesove, ki niso v lasti občine ali politične srenje, ampak le v lasti skup ali že večih posestnikov ali pa tudi cele vasi ali trga — soseske.

Taka zemljišča sam večni Bog zna, komu so jih pripisali, iz večine krivo ali vsaj tako jih niso vpisali, da bi imelo pravno lice. Kakor ve „Südst. Post“ v Mariboru in po njej „Slov. Narod“ v Ljubljani vrši se vsled tega velika pravda pred okr. sędnijo v Celju. Nihče ne ve, kdo da jo dobi, ali srenja ali pa soseska, toliko pa je gotovo, da bode pravda veliko denarja požrla, toda brez potrebe.

Ko bi imeli postavo, kakor je po drugih deželah, n. pr. na Kranjskem — postavo, ki bi določila, kdo zastopa pred sodnijo lastnino taci zemljišč, rešile bi se take pravde lahko, toda pri nas še nimamo take postave. Postava, ki določuje pravice in dolžnosti političnih srenj, ne omenja nikjer taci zemljišč in pušča jih torej v rokah tistih, ki so jih zastopali pred njo. Toda kdo so ti? Pisem, odločnih pisem zanje ni nikjer ali so le redka, tedaj velja za-nje le ustno izročilo, stara navada.

Ali v tem je ravno velika težava, Po nekod se vrsté, po drugod pa se volijo posestniki, ki imajo za eno leto te reči na svoji skrbi. Zakaj pa se tu volijo, tam pa vrstijo, zakaj sta dva ali so trije ali tudi le eden, na čegar ramenih ta skrb leži, za to ne zna nihče. Vrši se to vselej samo po stari navadi.

Lepo je to že, da se držé v tem ljudje stare, dobre navade in dokler ne pride nihče vmes, ki hoče to drugače, gre vse lepo naprej. Mala praska k večjemu se vzdigne včasih med sosedi a na koncu se uravna vse na dobro. Toda sedaj, ko se posestniki tako hitro menjajo ter prihaja tujih ljudi čedalje več v take soseske, ne velja več stara navada. Kar ni črno na belem, tega tak „privandranec“ ne da več veljati in češ, nečeš pravdo ima soseska na glavi.

In kdo in kako se reši pravda, če je nastala? Tega ne ve doslej za vse ali le za večino taci pravd nihče. V Ljubnem na Gorenjem Štajarju so jo zdržali „mestjani“ za-se,

doli v Ljutomeru pa si je enaka posestva vsled pravde cela politična srenja priborila. Tržani so izgubili pravdo.

Mogoče, da so imeli pravico do teh zemljišč tam mestjani, tu pa politična srenja, ali težko je bilo pravdo začeti in še težje jo dokončati. Kar pa je glavno, stroški so bili vselej visoki in tudi razdraženje med ljudmi ni bilo malo. Oboje brez prave potrebe.

Z vsacim dnevom se je bati, da navstane več taci pravd, kajti ni še dognano, je li so skupni pašniki ali skupni lesovi za posestnike kaj prida ali pa so jim bolj v škodo. Tedaj pa se kmalu lahko najde kje kdo, da terja, naj se razdelé in v tem so že kali za pravdo. Kako pa da ona potlej izpade, tega ne more nihče naprej razsoditi.

Dobro bi po takem gotovo prišla dobra postava. Ali tako skleniti, dozdeva se nam velika težava, zakaj navade si gredó pri teh rečéh sila navskriž in bode torej težko spraviti jih v eno okvirje, v eno postavo. Nemogoče pa vendar menimo, da to ni in zato pričakujemo, da bodo gg. poslanci vsaj misel za tako vzprožili. Toliko je tudi že v sedanjem zborovanju mogoče.

Ako se naroči dež odboru, da poizve, kje in kaka da so taka skupna zemljišča, kdo in kako da jih ima v poedinih krajih na skrbi, gradivo, ki se ga tako nabere, dalo bode gotovo znamenje, kako da se naj glasi postava, da bode prav za vse in nikomur krivica.

Slovenski jezik in njegova veljava.

Nemški narod še je pred kacim stoletjem večje nasprotnike imel, kakor sedaj slovenski. Cesar Karol V. je rekel, da je španjski jezik vstvarjen za čast božjo, laški za petje, francoski za ljubezen, nemški pa za vajo konj. Ko bi ta cesar sedaj od smrti vstal, bi se svoji kratkovidnosti zelo čudil.

Nemška gospoda se je od nekdanj svojega narodnega jezika ogibala in se še dandanašnji s francoskim šopiri. Pruski kralj Friderik II. je jezik svojega nemškega ljudstva črtil ter vselej v francoskem jeziku pisal in govoril. Pod Marijo Terezijo se je še pri mnogih sodnijah latinsko pisalo.

Kako se je do denešnjega dne vse to spremenilo! Pravica nemškega jezika je na Nemškem obveljala. To je prav in tako mora tudi biti nastran obveljave našega slovenskega jezika. Zato le čvrsto naprej! Zmaga mora biti pravici! Več ne terja itak nobeden pravi rodoljub.

Sovražniki našega milega slovenskega jezika, posebno velenjeni gospodje v nemških listih, ki imajo veliko besedo v Gradcu, Mari-

boru in Celju trdijo, da slovenski jezik ni niti imeniten, niti potreben ljudstvu.

Tako namreč sodijo ljudje, kateri še nikdar nise v rokah imeli slovenske knjige ali pa je niso umeli. Mi pa in vsaki, kateri smo se učili slovenskega jezika, lahko trdimo in tudi dokažemo, da je slovenščina potrebna in imenitna. Slovenski jezik je narečje zeló razširjenega jezika slovanskega. Le-ta se govori od belega do črnega morja, od egejskega pa do ledenega morja in od jadranskega pri Trstu do Velikega morja.

Kdor tedaj oči ima, lahko uvidi, da je slovenščina jezik imeniten med jeziki najimenitnejšimi. Zato tudi pravi nemški učenjak Schlözer: „Med vsemi novimi jeziki spada slovenski jezik med najimenitnejše in izobražene. . . uзор njegov bil je grški jezik.“

V našem cesarstvu je slovenščina tudi koristna in potrebna, ker je med prebivalci Avstrije največ Slovanov. Uradnik vsake vrste na Slovenskem, kateri ne zna slovenščine, ne more svoje dolžnosti natanjko dopolniti. Zdravnik, učitelj itd. mora znati slovenski. Trgovcu je na Slovenskem slovenski jezik neobhodno potreben, da zamore govoriti z ljudmi, s katerimi trguje. To spoznajo tudi taki trgovci, kateri drugače nič ne marajo za slov. jezik; ako pa v novine stavijo, da želijo v prodajalnico dobiti učenca ali pomočnika, pristavijo vsikdar, da mora znati slovenski.

V listih, ki ne trpé Slovencev živih, se trdi, da prosto ljudstvo slov. pismenega jezika ne razumé. Mi pa rečemo: Res je, da prosto slov. ljudstvo pismenega jezika ne razumé, ako se govori o rečéh, ki so prostemu ljudstvu neznané. A ravno tako se tudi godi Nemcem, kateri niso hodili v višje šole. Ali nihče, ako še ima trohico pameti v svoji glavi, ne bode trdil, da slov. prosto ljudstvo ne zastopi Mohorjevih knjig, katere so med Slovenci razširjene v 30.000 iztisih.

Ako pa taki učenjaki trdijo, da je velika razlika med slovanskimi narečji, odgovorimo, da različnost med slov. narečji ni tako velika, kakor med narečji nemškega jezika, in trditev, da en Slovan drugega ne razume, je piškav oreh. „Südst. Post“ je v eni številki sedanjega letnika, dokazovala različnost raznih narečij nemškega jezika pri besedah: „Höret, es ging einmal ein Sämann aus, um zu säen.“ Pristavimo tukaj ravno tiste nemške besede v nekateri slovenski narečja po izvirnih spisih sv. pisma, ter prašamo, ali ne bode Slovan Slovenca desetkrat ložje razumel, kakor Nемец Nemca. Slovenec pravi: „Izide nek sejavec sejat“, v staroslovenskem: „Izide sejaj sejat semene svoega.“ Poljak: „Wside rozciwca, abi rozciwial“. Čeh: „Wyssel rozcewca, aby